

Organiseringen av Institutt for norsk populærmusikk

Rapport utarbeidet på oppdrag fra
Institutt for norsk populærmusikk
av Jørgen Langdalen
Oslo oktober 2003

Organiseringen av Institutt for norsk populærmusikk

INNHold

1	INNLEDNING	3
	1.1 Bakgrunn	3
	1.2 Avgrensninger	4
2	ARBEIDSOMRÅDER, ORGANISERING OG SAMARBEID	6
	2.1 Organisasjonsform	6
	2.2 Arbeidsområdene	8
	2.3 Innsamling	8
	2.4 Bevaring	10
	2.5 Forskning	10
	2.6 Formidling	11
3	BEHOVET FOR SAMORDNING AV MUSIKKARBEIDET I ABM-SEKTOREN	12
	3.1 Aktører som er involvert i musikkarbeidet i abm-sektoren	12
	3.2 Samordning i innsamlingsarbeidet	14
	3.3 Samordning i bevaringsarbeidet	16
	3.4 Samordning i forskningen	17
	3.5 Samordning i informasjons- og formidlingsarbeidet	18
	3.6 Nettverksorganisering	19
	3.7 Samlokalisering	20
	3.8 Administrative besparelser	21
4	KOMPETANSE, IDENTITET OG LEGITIMITET I POPULÆRMUSIKKARBEIDET	22
	4.1 Populærmusikken som samtidskultur	22
	4.2 Behovet for feltspesifikk kompetanse i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet	24
	4.3 Behovet for identitet i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet	25
	4.4 Behovet for legitimitet i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet	26
	4.5 Behovet for sammenheng i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet	27
5	SAMMENDRAG OG KONKLUSJONER	28
6	LITTERATUR OG KILDER	31

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Det har i flere år vært arbeidet for å få etablert et nasjonalt arkiv for populærmusikk. Slike arkiver er opprettet i flere land. *Svensk Rockarkiv* ble opprettet i 1993 og er lokalisert ved Statens lyd- og bildarkiv i Stockholm. I Danmark har man de siste årene, gjennom et samarbeid mellom flere institusjoner, bygget opp *Prosjekt Danmarks Rockhistorie* med lokalisering i Roskilde.¹ Mange andre land har arkiver, dokumentasjonssentre, kompetansesentre, museer el. l. som har ansvar for innsamling, bevaring, forskning og formidling på populærmusikkområdet.²

Videre er det i Norge som i mange andre land opprettet arkivinstitusjoner for andre musikkformer. Norsk musikkinformasjon ble etablert i 1979 som et dokumentasjons- og formidlings-senter for norsk samtidsmusikk, Norsk Jazzarkiv ble opprettet i 1981 og Norsk Visearkiv kom året etter. Alle tre er selvstendige stiftelser. (Norsk musikkinformasjon har i mellomtiden skiftet navn til Musikkinformasjonssentret og blitt et informasjonssenter for norsk musikk i full bredde. Mer om det i det følgende).

Både fra populærmusikkfeltet og fra biblioteks- og arkivsektoren har man lenge uttrykt bekymring for ivaretagelsen av det store kulturhistoriske materialet av lyd, bilder, trykte dokumenter og annet materiale fra norsk populærmusikk fra 1950-tallet til i dag. Flere påpeker at det haster med å få innsamlings- og bevaringsarbeidet inn i faste former, før materialet blir ødelagt eller fragmentert og går tapt. Etter hvert som private samlinger avhendes, studioer og plateselskaper nedlegges og spillesteder opphører blir et stort kulturhistorisk materiale spredt for vinden. Samtidig er mange opptatt av at dokumentene fra norsk populærmusikk representerer en gullgrube for musikkforskningen, som hittil knapt har lukket på dette store feltet, og man håper at en nyopprettet populærmusikkarkiv kan bli en initierende og koordinerende instans på dette området. Endelig er mange opptatt av å utnytte det store formidlingspotensialet knyttet til norsk populærmusikk. I Jostein Gripsruds omtale av saken i utredningen *Populærmusikken i kulturpolitikken* fra 2002 konkluderes det med at ”det fins et åpenbart behov for systematisk samling, oppbevaring og brukervennlig tilrettelegging av dokumentasjon” på populærmusikkfeltet.³

Opprettelsen av et populærmusikkarkiv ble drøftet på ”Konferansen for norske lydarkiv og bibliotek” (Lydarkivkonferansen) i Mo i Rana i 1998. Her ble det bestemt at saken skulle være hovedtema på neste konferanse, Lydarkivkonferansen i Bergen i 2000. I mellomtiden ble saken forberedt av et arbeidsutvalg nedsatt av konferansen. Utvalget besto av:

- Inger Johanne Christiansen (Norsk Musikk-samling, Nasjonalbiblioteket)
- Helge Gaarder (Rikskonsertene)
- Marit Hamre (NRK Platearkivet)
- Siren Steen (Bergen Offentlige Bibliotek)
- Trond Valberg (Nasjonalbiblioteket)

¹ Svensk Rockarkiv: <http://www.ljudochbildarkivet.se/SLBA/ROCK/rockinfo.htm> (16.9.03). Prosjekt Danmarks Rockhistorie: <http://www.rockhistorie.dk/> (16.9.03)

² Det vises til presentasjonen av de utenlandske institusjonene i *Innstilling om etablering av Institutt for Norsk Populærmusikk* som er publisert på <http://www.ballade.no/> (16.9.03)

³ Jostein Gripsrud (red.): *Populærmusikken i kulturpolitikken*, Oslo: Norsk kulturråd 2002

- Hans Hinrich Thedens (Institutt for musikk og teater, Universitetet i Oslo)

Lydarkivkonferansen i Bergen i 2000 erklærte at ”det er behov for et eget Norsk Rockarkiv”, og nedsatte et nytt utvalg som skulle utrede tiltakets ”organisering, institusjonstilhørighet, form, innhold og økonomi”. Dette utvalget besto av:

- Robert Dyrnes (Norsk Rockforbund)
- Helge Gaarder (Rikskonsertene)
- Ole Andreas Hagen (NRK Platearkivet)
- Marit Hamre (NRK Platearkivet)
- Aslak Oppebøen (Norsk Musikkinformasjon)
- Arvid Skancke-Knutsen (Norsk Musikkinformasjon)
- willy b

Utvalgets innstilling forelå i mars 2002 under tittelen *Innstilling om etablering av Institutt for Norsk Populærmusikk*. Utvalget konkluderer med at Institutt for norsk populærmusikk bør etableres som selvstendig stiftelse i egne lokaler. Med dette utgangspunktet har utvalget arbeidet videre med å forberede etableringen av instituttet, nå med denne sammensetningen:

- Svein Bjørge (daglig leder, Playground Music)
- Anne Danielsen (postdoc.stipendiat, Institutt for musikk og teater, Universitetet i Oslo)
- Helge Gaarder (produsent/teamleder, pop-rock-jazz-elektronika, Rikskonsertene)
- Ole Andreas Hagen (bibliotekar, NRK Platearkivet)
- Elisabeth Knudsen (styremedlem, Norsk Rockforbund)
- Aslak Oppebøen (informasjonsrådgiver, Musikkinformasjonssentret)
- Øystein Ronander (prosjektleder, by:Larm / Bureau Storm)
- Siren Steen (leder, musikkavdelingen, Bergen Offentlige Bibliotek)

Arbeidsutvalget søkte i brev av 1.12.2002 til Norsk kulturråd om et tilskudd på 100 000 kroner til et forprosjekt som skulle legge grunnlaget for at instituttet kan være i regulær drift fra høsten 2004. Prosjektmidlene skulle gå til å dekke utvalgets løpende utgifter, til blant annet reisevirksomhet, og til å engasjere en prosjektleder på halv tid.

Det ble deretter utarbeidet en søknad til Kultur- og kirke departementet, datert 26.2.2003, om tilskudd til etablering og drift av Institutt for norsk populærmusikk som fast tiltak fra 2004. Søknaden gjelder en sum på 3,5 mill. kroner til etablering av instituttet og 5 mill. kroner i årlige driftsmidler.

Norsk kulturråd bevilget i sitt møte i mars 2003 den omsøkte summen på 100 000 kroner til forprosjektet. Per Wadd Hermansen ble engasjert som prosjektleder i juni 2003. I mellomtiden hadde utvalget bestemt at det også skulle settes av midler til en mindre utredning om organiseringen av tiltaket. Dette oppdraget gikk til undertegnede, som gikk i gang med arbeidet i mai 2003. Resultatet av undersøkelsen presenteres i den foreliggende rapporten.

Institutt for norsk populærmusikk ble etablert som stiftelse i august 2003, slik det var anbefalt i *Innstilling om etablering av Institutt for Norsk Populærmusikk*.

1.2 Avgrensninger

Denne utredningen gjelder organiseringen av Institutt for norsk populærmusikk slik tiltaket er beskrevet i *Innstilling om etablering av Institutt for Norsk Populærmusikk* (heretter kalt *Innstillingen*) og i arbeidsutvalgets søknader til Kulturrådet og Kultur- og

kirkedepartementet.⁴ Tiltakets art, innhold, omfang og ambisjonsnivå er gitt i innstillingen, og utredningen gjelder bare de organisatoriske løsningene. Likevel har det på flere punkter vært naturlig å kommentere forskjellige aspekter ved innholdet i virksomheten der det har vært nødvendig for vurderingen av organiseringen.

I kontrakten heter det at oppdraget består i å ”utrede ulike organisatoriske løsninger for et framtidig Institutt for norsk populærmusikk og herunder avklare spørsmål som angår samorganisering, samlokalisering og samarbeid med andre instanser i abm-feltet”. Det som her omtales som organisering, omfatter ikke bare den interne organiseringen av tiltaket (og dets eventuelle samorganisering med andre institusjoner), men også den eksterne samhandlingen. Dette i motsetning til de fleste organisasjonsstudier som skiller mellom organisering og nettverk.

Bakgrunnen for dette er at vurderingen av den eksterne samhandlingen gir opphav til ulike oppfatninger om organiseringen, herunder behovet for en eventuell samorganisering. Spørsmålet om hvorvidt et arkiv for populærmusikk bør være en selvstendig institusjon eller om det bør integreres organisatorisk med andre institusjoner, er imidlertid allerede avgjort, ettersom arbeidsutvalget har valgt å registrere Institutt for norsk populærmusikk som en selvstendig stiftelse. Likevel er det nødvendig å drøfte samordningsbehovet i feltet som helhet.

Den interne organiseringen av Institutt for norsk populærmusikk må vurderes i forhold til arbeidsoppgavene instituttet påtar seg, og de behov for samhandling som følger disse. Denne utredningen forsøker å se disse tingene i sammenheng.

I den omtalte *Innstillingen* beskrives først *behovet* for en ny satsing på innsamling, bevaring, forskning og formidling i forbindelse med kildematerialet fra norsk populærmusikk fra 1950-tallet til i dag. Videre presenteres en musikkfaglig og kulturhistorisk *avgrensning* av fagfeltet norsk populærmusikk. Deretter presenteres en rekke institusjoner i inn- og utland med sammenfallende, overlappende eller tilgrensende oppgaver i forhold til det planlagte instituttet. Endelig følger en relativt detaljert gjennomgang av instituttets formål, innretning av samlingene, instituttets aktiviteter, spørsmålet om organisering, lokalisering og lokaliteter samt etablering, drift og finansiering.

En umiddelbar observasjon er at tiltaket er relativt ambisiøst. Initiativtakerne ønsker å ikke bare dekke arkivfunksjonene (innsamling og bevaring) i forbindelse med populærmusikken – en utfordring som er formidabel i seg selv – men legger også stor vekt på behovet for forskning i tilknytning til samlingene og framfor alt på behovet for en bred undervisnings- og informasjonsvirksomhet. Planene som presenteres i søknaden til Kultur- og kirkedepartementet, forteller om en omfattende virksomhet over hele spektret fra innsamling og bevaring til forskning og formidling. Det kalkuleres her med utgifter til seks årsverk, etablering i egne lokaler, innkjøp av private samlinger, utvikling av informasjonstjenester osv.

⁴ *Innstilling om etablering av Institutt for Norsk Populærmusikk*, publisert på <http://www.ballade.no/> (16.9.03). Brev til Norsk kulturråd 1.12.03. Brev til Kultur- og kirkedepartementet 26.2.03.

2 ARBEIDSOMRÅDER, ORGANISERING OG SAMARBEID

For å ta stilling til organisatoriske løsninger for Institutt for norsk populærmusikk, herunder samarbeidsløsninger, er det nødvendig å se nærmere på virksomhetens innhold. I dette kapitlet gjennomgås de ulike sidene av virksomheten slik de er beskrevet i *Innstillingen* og i søknadene til Kirke- kulturdepartementet og Kulturrådet. De organisatoriske implikasjonene behandles i kapitlene 3 *Behovet for samordning av musikkarbeidet i abm-sektoren* og 4 *Kompetanse, identitet og legitimitet i populærmusikkarbeidet*.

2.1 Organisasjonsform

Selv om dette er en utredning av organisatoriske løsninger, er det en premiss at organisasjonsformen allerede er gitt. Instituttet ble som nevnt etablert som stiftelse den 21. august 2003. Stifterne er medlemmene i arbeidsutvalget (med de utskiftningene og nyrekrutteringene som har skjedd etter oppnevningen under Lydarkivkonferansen i Bergen i 2000) – med unntak av Elisabeth Knudsen (Norsk Rockforbund) som har permisjon fra utvalget, og Ole Andreas Hagen (NRK Platearkivet) som ikke lenger deltar i arbeidet. Det gir følgende liste over stifterne:

- Svein Bjørge (Alarmprisen)
- Anne Danielsen (Institutt for musikk og teater, Universitetet i Oslo)
- Helge Gaarder (Rikskonsertene)
- Aslak Oppebøen (Musikkinformasjonsentret)
- Øystein Ronander (by:Larm / Bureau Storm)
- Siren Steen (Bergen Offentlige Bibliotek)

Styret i stiftelsen består av de samme personene, med Anne Danielsen som styreleder og Siren Steen som nestleder. Prosjektleder Per Wadd Hermansen er inntil videre daglig leder.

I *Innstillingen* understrekes det at opprettelse av en stiftelse ikke er den eneste veien å gå, og det nevnes følgende alternativer (sitat):

- Selvstendig stiftelse i egne lokaler, jfr. Norsk Barnebokinstitutt
- Selvstendig stiftelse samlokalisert med andre beslektede virksomheter, jfr. Norsk Musikkinformasjon, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv.
- Egen seksjon / avdeling i eksisterende institusjon, jfr. Norsk Musikkksamling i Nasjonalbiblioteket og National Sound Archive – Pop Music i British Library.

Men det konkluderes altså med at Institutt for norsk populærmusikk bør etableres som selvstendig stiftelse i egne lokaler.

Som stiftelse framstår Institutt for norsk populærmusikk som en selvstendig aktør i forhold til de øvrige aktørene i de felt instituttet er en del av – dvs. populærmusikkfeltet og abm-feltet. Dette gir både fordeler og ulemper. Blant mulige fordeler kan vi nevne:

- Instituttets identitet som et *populærmusikktiltak* får en organisatorisk bekreftelse. Dette gir kulturell identitet, legitimitet og troverdighet, og dermed grunnlag for gode samarbeidsrelasjoner til aktørene i populærmusikkfeltet.
- En selvstendig stilling gir et godt grunnlag for å utvikle et spesialisert fagmiljø og abm-faglige løsninger som er rettet mot de spesifikke utfordringene i populærmusikkfeltet.

- Som selvstendig institusjon står instituttet fritt til å utforme strategier for hvert av arbeidsområdene – innsamling, bevaring, forskning og formidling – i samarbeid med de til enhver tid aktuelle aktørene, innenfor og utenfor abm-feltet.

Omvendt kan vi nevne følgende mulige ulemper ved å etablere tiltaket som en selvstendig institusjon:

- Som selvstendig institusjon går instituttet glipp av eventuelle faglige og administrative effektiviseringsgevinster som kan følge av en *samorganisering* med andre musikkrelaterte abm-virksomheter.
- Det musikkrelaterte abm-feltet som helhet går glipp av gevinsten ved å samle fagressursene i et felles musikkfaglig abm-miljø på tvers av musikksjangrene, og det blir vanskeligere å arbeide fram felles abm-faglige løsninger på musikkområdet.
- Det blir vanskeligere å gjennomføre abm-prosjekter på tvers av musikksjangrene, og på tvers av andre kulturhistoriske skillelinjer.

Behovet for samordning av abm-innsatsen på musikkområdet drøftes nærmere i kapittel 3, og behovet for identitet, legitimitet og spesialkompetanse i populærmusikkarbeidet drøftes i kapittel 4. Begge steder gjøres det separate vurderinger for hvert enkelt arbeidsområde: innsamling, bevaring, forskning og formidling. Behovet for samordning og behovet for selvstendighet varierer fra arbeidsområde til arbeidsområde. Likevel vil man se at den samlede konklusjonen – alle arbeidsområdene sett under ett – er at fordelene ved en selvstendig etablering oppveier ulempene, og at man kan bøte på ulempene ved gode samarbeids- og nettverkløsninger. Stiftelsesformen, som allerede er valgt, synes å kunne gi instituttet et godt grunnlag i oppbyggingen av hensiktsmessige relasjoner til aktørene det skal samhandle med: dvs. offentlige myndigheter, øvrige institusjoner på abm-feltet, andre institusjonelle samarbeidsparter samt brukerne og publikum.

Når det gjelder stiftelsesformen, er det ellers nærliggende å sammenligne Institutt for norsk populærmusikk med Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv. Disse har virket som selvstendige stiftelser siden etableringen for 20 år siden. Representanter for arkivene mener at selvstendigheten er viktig. De har ingen problemer med å se mulige administrative og faglige rasjonaliseringsgevinster ved en samordning eller samorganisering med andre institusjoner, for eksempel Musikkinformasjonssentret eller Nasjonalbiblioteket. Likevel sikrer den institusjonelle selvstendigheten en nødvendig kontroll og fleksibilitet i utviklingen av virksomheten langs hele spektret av abm-aktiviteter. I motsetning til dette anser man at en fast samorganisering med bestemte arkiv- eller biblioteksaktører vil kunne føre til en varig dreining av aktivitetene mot det arkiv- og biblioteksfaglige, mens en samorganisering med en informasjonsaktør ville føre til en tilsvarende varig dreining mot formidling, og en samorganisering med universitetsinstitutter eller høyskoler vil gi en varig dreining i retning av forskning, osv.

I stedet understreker disse representantene at en selvstendig stilling gir mulighet til fortløpende faglig kontroll med arbeidets fokus og innretning langs hele spektret av abm-oppgaver. Mange av arbeidsoppgavene disse musikkarkivene skjøtter, er riktignok av en slik art at samarbeidet med andre institusjoner er nødt til å foregå på en permanent, nær og forpliktende måte. Men det er ikke av den grunn nødvendig å slå institusjonene sammen.

Den mulige relevansen av disse resonnementene for Institutt for norsk populærmusikk kommer vi tilbake til i de følgende kapitlene.

2.2 Arbeidsområdene

I *Innstillingen* regnes følgende fire arbeidsområder som instituttets formål (sitert fra *Innstillingen*):

- Mottak, registrering og bevaring av eksisterende offentlige, halvoffentlige og private samlinger innen norsk populærmusikk
- Fortløpende ivaretagelse av fonogramutgivelser, videoer og filmer m.m. innen norsk populærmusikk
- Fortløpende ivaretagelse av forsknings- og dokumentasjonsmateriale om norsk populærmusikk (bøker, tidsskrifter, bilder, plakater, promomateriale m.m.)
- Formidling av ovenstående materiale til undervisning, forskning og generell presentasjon av norsk populærmusikk innenlands og utenlands

Disse faller ikke punkt for punkt sammen med de tradisjonelle fire arbeidsområdene for abm-institusjoner – innsamling, bevaring, forskning og formidling – men har samlet sett samme omfang. Det synes å ligge en vekt på innsamling og bevaring, ettersom de tre første punktene gjelder disse oppgavene, og ettersom det fjerde tilsynelatende ikke gjelder forskning og formidling i instituttets egen regi men *tilretteleggingen av arkivmaterialet* for forskning og formidling. Det framgår likevel tydelig andre steder i *Innstillingen*, og ikke minst i søknaden til Kultur- og kirkedepartementet, at instituttet tiltenkes mange forsknings- og formidlingsoppgaver (mer om det i kapittel 2.6).

I lys av den vide beskrivelsen av virksomheten kan Institutt for norsk populærmusikk ikke klassifiseres entydig som et arkivtiltak, ettersom det i likhet med mange andre tiltak på abm-feltet har trekk av både arkiv, bibliotek og museum. Ambisjonen synes å være en bred dekning i forhold til både arkiv-, biblioteks- og museumsfunksjoner. Initiativtakerne har da også valgt betegnelsen ”institutt”, og ikke ”arkiv” som i Sverige. I likhet med danskenes ”prosjekt”, synes ”institutt” å skulle angi et vidt rom for fortløpende definering av virksomheten.

Nedenfor skal vi beskrive instituttets tiltenkte oppgaver innenfor innsamling, bevaring, forskning og formidling.

2.3 Innsamling

Utvalget tiltenker Institutt for norsk populærmusikk en rekke innsamlingsoppgaver. Mange av disse er slike som burde falt naturlig inn under ansvarsområdet til Nasjonalbiblioteket. En stor del av det planlagte innsamlingsarbeidet er i prinsippet dekket av loven om pliktavlevering av allment tilgjengelige dokumenter, men som vi skal se nedenfor, er det i praksis en mangelfull håndtering av pliktavleveringen på populærmusikkområdet: Her ser utvalget for seg at instituttet kan være en *støttespiller* for Nasjonalbiblioteket. Dette samarbeidet omtales nærmere i kapittel 3.2.

Beskrivelsen av hvilke kategorier av dokumenter som skal samles inn, er også vid, i tråd med den utvidete kulturhistoriske perspektivet som det er naturlig å anlegge i forbindelse med et felt som populærmusikken, jf kapittel 4.1. Det primære innsamlingsmaterialet er likevel lyd- og bildedokumenter. Det dreier seg dels om offentliggjorte fonogrammer og videogrammer (vinylplater, musikkassetter, cd-plater, vhs-bånd, dvd-plater, mp3-filer osv.), multimedieprodukter (cd-rom, dvd osv.), og dessuten dokumentarfilmer, konsertfilmer, radio- og tv-sendinger o. l. Dels skal instituttet også samle inn ikke-offentliggjorte lydfestinger, fra musikkbransjen eller fra private sammenhenger, så som demo-innspillinger, konsertopptak osv.

Sekundært skal instituttet også samle trykt dokumentasjonsmateriale som noter, faglitteratur, bibliografier, diskografier, musikkaviser, musikktidsskrifter, musikkklærebøker, fanziner osv., samt klippesamlinger fra inn og utland, fotografier og fotosamlinger. Dessuten er det aktuelt å samle inn konsert- og promoteringsmateriale som konsertprogrammer, presseskriv, plakater, flyers, klistremerker, postkort, buttons, brevmerker. Man kan også ta i betraktning tilleggsmateriale som billetter, backstage-pass, settlister og konsertprogrammer, kontrakter, brev, gjestebøker osv. I tillegg kommer administrativt arkivmateriale fra selskaper, organisasjoner, klubber osv.

Likevel understrekes det i *Innstillingen* at en ikke bør utvide innsamlingsområdet utenfor det som omfattes av begrepet ”dokument”. Dette utelukker t-skjorter, instrumenter, osv. I denne avgrensningen ligger også avgrensningen mot museumsområdet.

I oversikt ser vi at innsamlingsvirksomheten dels består i mottak av pliktavleverte dokumenter og dels i anskaffelse av enkeltdokumenter eller samlinger som private og offentlige aktører ønsker å selge, donere eller deponere. Den første av disse oppgavene er i dag utilstrekkelig ivaretatt, blant annet på grunn av manglende oversikt over produksjonsmiljøene. Den andre er det ingen som ivaretar.

I søknaden til Kultur- og kirke departementet presenteres en bemanningsplan som inneholder to årsverk på området ”innsamling/katalogisering”. Ansvars- og arbeidsdelingen med Nasjonalbiblioteket omtales ikke nærmere i *Innstillingen*.

Det legges stor vekt på behovet for å redde verdifulle eksisterende samlinger som på sikt kan bli fragmentert eller gå tapt. Det rapporteres at enkelte av disse allerede ville ha vært overlatt til et populærmusikkarkiv dersom det fantes et slikt – det gjelder blant annet (sitat):

- Utvalgsmedlem Willy B sin omfattende samling av plakater og flyers gjennom 25 år.
- Rikskonsertenes lydvedlegg i søknader til Turné-, festival- og transportstøtte til rock og beslektede musikkformer, ca 1500 enheter (Vinyl, CD, MC, DAT, VHS) fra årene 1992-1999 med til dels unikt materiale.
- Norsk Rockforbunds mangslungne og omfattende materiale – se vedlegg 2 "Materiale fra Norsk Rockforbund" for detaljer. Samlingen omfatter komplette årganger av avisa Rock Furore med Flexidisker og CD'er, Rock Furores arkiv med pressemeldinger og bandfotos m.m., komplette årganger av Puls, Beat, BluesNews, Kurér og Nye Takter, en omfattende samling demo-bånd – ca. 3000 enheter med store mengder unikt materiale med kjente og ukjente band, samt forbundets arkiv med dokumenter tilbake til 1982.
- Det Oslo-baserte medieverkstedet Bootlegs egenproduserte samling av unike konsertopptak og videoer fra siste halvdel av 80-tallet og frem til midten av 90-årene som dokumenterer en svært viktig overgangsfase i norsk musikkliv; bl.a. med opptak av den norske black metal-scenens spede begynnelse.

Det opplyses at disse fire samlingene vil utgjøre viktige bidrag i instituttets samlinger. I tillegg nevnes arkivene til organisasjoner som by:Larm og offentlige institusjoner som Rikskonsertene og Norsk kulturråd. Det vises også til eksempler på verdifulle private samlinger av fonogrammer, fanziner osv. som eventuelt kan inkluderes i arkivet. Særlig nevnes samlingen etter journalist Arve Strømsether som trolig er landets største samling av norsk populærmusikk fra perioden 1958-1970. Endelig understrekes det:

Utover dette finnes det enormt med ulikt materiale – demoinnspillinger, konsertopptak, memorabilia, scrapbøker, film og fotos – hos private samlere, i lydstudioer, hos plateselskaper, i NRKs arkiver og hos spillesteder, arrangører og festivaler.

Det er da heller ikke vanskelig å tenke seg at det vil komme til syne et meget stort innsamlingsmateriale fra norsk populærmusikkhistorie gjennom 50 år, når arbeidet først er kommet i faste former. Populærmusikkfeltet er et dokumentrikt felt i kraft av å være et av de mest sentrale kulturområdene i massemedienes og kulturindustriens epoke. Især når man tar i

betraktning at det hittil ikke har eksistert en systematisk innsamlingsstrategi på området, må man anta at det akkumulerte volumet av interessante dokumenter er stort.

2.4 Bevaring

Når man betrakter utvalgets vide avgrensning av innsamlingsmaterialet, kan man forestille seg et stort og komplisert arbeid også i forbindelse med *bevaringen* av materialet. Her kreves både kompetanse, teknologi og lokaler. *Innstillingen* gir ingen nærmere beskrivelse av hvordan bevaringen av materialet skal besørges. (Den nevnte bemanningsplanen omfatter som nevnt to årsverk på området ”innsamling/katalogisering”.)

Det er verd å merke seg at innsamlingsoppgavene i utvalgets beskrivelse defineres videre enn bevaringsoppgavene, ettersom deler av det innsamlede materialet tenkes videreformidlet til Nasjonalbiblioteket. Med dette antydes et prinsipp for samarbeid og ansvarsdeling som omtales nærmere i kapittel 3.2 og 3.3.

Som nevnt ligger en betydelig del av det aktuelle innsamlingsmaterialet under pliktavleveringsloven, og her ligger som kjent ansvaret for bevaringen så vel som for innsamlingen hos Nasjonalbiblioteket. Dessuten ligger heller ikke de øvrige dokumentene som *Innstillingen* beskriver, strengt tatt utenfor Nasjonalbibliotekets ansvarsområde, og dette gjør det påkrevet med en ansvarsdeling mellom de to institusjonene både innenfor innsamling og bevaring. Denne ansvarsdelingen er omtalt nærmere i kapittel 3.

2.5 Forskning

Det er naturlig å knytte en viss forskningsvirksomhet til et nasjonalt arkiv for populærmusikk, og dette omtales både i *Innstillingen* og i utvalgets søknader til Kulturrådet og Kultur- og kirkedepartementet.

Ettersom populærmusikken er et nytt område i abm-sammenheng, er det rimelig å tenke seg at det vil kreves en forskningsmessig tilnærming til mange av de feltspesifikke utfordringene i selve innsamlings- og bevaringsarbeidet. Viktigste er likevel de store forskningsutfordringene i tilknytning til de innsamlede dokumentene.

Det er et velkjent problem i folkemusikkforskningen at overleveringene fra tidligere tider, som foreligger i notasjon eller lydbåndinnspilling, ofte bare gir svake glimt av fortidens musikkulturer ettersom man ikke kjenner historiene, miljøene og personene bak det arkiverte dokumentet. I forbindelse med en mer systematisk innsamling av dokumentene fra norsk populærmusikkhistorie vil det være av stor betydning å kunne følge trådene bakover fra dokumentene, oppsøke miljøene de forteller om, og intervjuer nålevende informanter. Slik kan man sikre en rikere musikkulturell overlevering.

Dette er et forskningsarbeid som Institutt for norsk populærmusikk må ta et hovedansvar for, enten gjennom egen forskningsinnsats eller gjennom å spille en initierende og koordinerende rolle i forhold til forskningsmiljøene. Instituttets egen forskningsinnsats kan tenkes utført av instituttets ansatte eller gjennom gjesteforskerordninger.

Bemanningsplanen i søknaden til Kultur- og kirkedepartementet omfatter ett årsverk på området ”forskning/undervisning”. Dette gir ikke i første omgang rom for utstrakt forskning under eget tak, men utvalget antar at ”det ene årsverket kan generere gode forskningsprosjekter, gjerne i samarbeid med andre institusjoner, og at dette kan utløse

prosjektmidler fra andre instanser, for eks. Norges Forskningsråd”. Denne koordinerende og initierende funksjonen er omtalt nærmere i kapittel 3.4 nedenfor.

2.6 Formidling

Initiativtakerne skisserer et allsidig formidlingsarbeid i regi av Institutt for norsk populærmusikk. Ifølge søknaden til Kultur- og kirkedepartementet ønsker man at instituttet ”skal være et ressurs- og kompetansesenter ... for utøvere og bransje, for utdannings- og forskningsmiljøer, for offentlige myndigheter, samt for publikum i sin alminnelighet”. Bemanningsplanen omfatter ett årsverk på ”web-vedlikehold” og ett på ”produksjon/formidling”.

Utvalget begrunner sin vektlegging av formidlingen ut fra en forventet sterk etterspørsel etter kunnskaper om norsk populærmusikk. Dessuten vises det til at formidlingskompetansen på populærmusikkområdet praktisk talt er fraværende i andre relevante institusjoner, og at selv hovedinstitusjoner med store musikkksamlinger helt mangler kompetanse på populærmusikk.

Innstillingen skisserer et formidlingsopplegg med mange momenter. Det forutsettes en profesjonell veiledningsfunksjon i forbindelse med samlingene. Tilgang til arkivmaterialet får publikum i egnede lokaler med audiovisuelle medier. Instituttet skal bistå utdanningssektoren, blant annet ved å produsere undervisningsopplegg for ulike alderstrinn fra grunnskolen til videregående skole og for andre utdanningsinstitusjoner. Instituttet skal bistå forskningen med arkivmateriale, veiledning og bakgrunnskunnskaper, det gjelder alt fra særoppgaver på ungdomsskolenivå til doktorgradsarbeider. Instituttet skal også drive informasjonsarbeid mot musikkbransjen, for eksempel i forbindelse med pliktavleveringsloven. Man ser videre for seg at instituttet kan arrangere foredrag, seminarer og konferanser, og produsere undervisningsmateriell, utstillinger, bøker og tidsskrifter, kataloger, diskografier, biografier osv. samt plateutgivelser med fokus på utvalgte tema i norsk populærmusikkhistorie.

Det legges stor vekt på internetformidling, med presentasjon av tilrettelagt arkivmateriale – lyd, bilder, film og tekst – i særlige databaser med brukervennlig web-grensesnitt.

Målgruppene for formidlingsarbeidet er allmennpublikummet, fans og andre interesserte, journalister, skribenter og forskere, samt organisasjoner, offentlige myndigheter og bransjeaktører i inn- og utland.

Til grunn for formidlingsarbeidet ligger ikke bare det originalarkivmaterialet som instituttet selv oppbevarer. Som nevnt forestiller man seg instituttet som mottaksinstans for dokumenter som sendes videre til oppbevaring i Nasjonalbiblioteket, og deler av det videresendte materialet (fonogrammer, fotos, filmer, plakater og andre grafiske dokumenter) kan først dupliseres eller digitaliseres for bruk i instituttets formidlingsarbeid.

En ytterligere formidlingsoppgave for Institutt for norsk populærmusikk er ifølge initiativtakerne å være et nasjonalt koordinerende og formidlende ledd for offentlige og private aktører som sitter med arkivressurser på populærmusikkområdet. Oppgaven består her i å skaffe oversikt over arkivressursene og gjøre dem søkbare og tilgjengelige for publikum etter nærmere avtale med eierne. Denne oppgaven ivaretas i alminnelighet gjennom det løpende nasjonale arbeidet med å tilgjengeliggjøre arkiv- og biblioteksressurser i felles databaser. Dette er et arbeid som gjennomføres i samarbeid mellom flere aktører i abm-sektoren, med Nasjonalbiblioteket som sentral aktør. Det er likevel klart at Institutt for norsk populærmusikk kan levere viktige bidrag i dette arbeidet, særlig i kartleggingen og tilgjengeliggjøringen av private samlinger og arkiver samt bransjearkiver.

3 BEHOVET FOR SAMORDNING AV MUSIKKARBEIDET I ABM-SEKTOREN

I dette kapitlet skal vi gjennomgå arbeidsoppgavene til Institutt for norsk populærmusikk, én for én, for å vurdere behovet for samarbeid, samordning, samlokalisering og samorganisering med de øvrige aktørene i feltet.

3.1 Aktører som er involvert i musikkarbeidet i abm-sektoren

Institutt for norsk populærmusikk trer inn i et felt hvor flere andre abm-institusjoner allerede driver et nasjonalt arbeid som grenser opp til eller overlapper med de oppgavene instituttet er tiltenkt. Det dreier seg særlig om Nasjonalbiblioteket, Musikkinformasjonssentret, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv.

Den nasjonale hovedinstitusjonen på feltet er Nasjonalbiblioteket. Nasjonalbiblioteket har ansvaret for materialet som avleveres i henhold til pliktavleveringsloven, herunder fonogrammer (mer om pliktavleveringsloven nedenfor), men har forøvrig en mangfoldig musikkrelatert virksomhet, både i sin musikkavdeling i Oslo (Norsk musikkksamling) og i avdelingen i Rana.

Som vi skal se nedenfor, er det ingen av de oppgavene man tenker å tillegge Institutt for norsk populærmusikk som ikke i prinsipp kunne vært utført av Nasjonalbiblioteket. Men *i praksis* har Nasjonalbiblioteket hittil ikke gjort noen samlet innsats for populærmusikken, og de uløste oppgavene er både store og presserende. De foreliggende planene innebærer at Institutt for norsk populærmusikk kan ha en viktig *støttende og supplerende funksjon* i forhold til Nasjonalbiblioteket. Det kommer vi tilbake til nedenfor.

Med i bildet hører også de mindre, nasjonale tiltakene som driver et spesialisert arbeid på delområder innenfor det området som Nasjonalbiblioteket har hovedansvaret for. Det dreier seg om Norsk Jazzarkiv, Norsk Visearkiv og Musikkinformasjonssentret. Alle disse tre er selvstendige stiftelser.

Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv driver innsamling, katalogisering og bevaring av historisk materiale på sine respektive områder, samtidig som de driver en viss forskning i tilknytning til arkivmaterialet og tilbyr veilednings- og formidlingstjenester. Begge samarbeider med Nasjonalbiblioteket om oppgaver som angår de respektive spesialfeltene. Et aktuelt eksempel er web-tjenesten Jazzbasen, som er utviklet i et samarbeid mellom Norsk Jazzarkiv og Nasjonalbiblioteket, og som gjør arkivressurser tilgjengelige og søkbare på internett i form av lydeksempler, fotos og tekst.⁵

Virksomheten i de to spesialarkivene har likevel et begrenset omfang på grunn av små ressurser. Stiftelsene mottar årlige statstilskudd, som i 2002 var på hhv. 728 000 kroner og 668 000 kroner. Begge har lokaler i Musikkens Hus i Oslo.

Også Musikkinformasjonssentret holder til i Musikkens Hus. Musikkinformasjonssentret ble etablert i 1979 som et arkiv- og informasjonstiltak for norsk samtidsmusikk, den gangen under navnet Norsk musikkinformasjon. Hovedoppgaven til sentret har vært innsamling og oppbevaring av originalpartiturer fra norske komponister innenfor samtidsmusikk-sjangeren. I

⁵ <http://www.jazzbasen.no/> (7.10.03)

forlengelse av dette forvalter man opphavsretter, produserer notemateriell og promoterer verkene overfor utøverbiljøer i inn- og utland. Produksjons- og markedsføringsarbeidet innebærer i realiteten en form for musikkforlagsvirksomhet, som kompenserer for at norske musikkforlag i liten grad har mulighet til å betjene denne sektoren. Statstilskuddet til var i 2002 på 7,5 mill. kroner.

I sin evaluering av Musikkinformasjonssentret fra 2001 anbefaler Odd Are Berkaak at dokumentasjonsoppgavene, knyttet til arkivering av originalpartiturer og annet dokumentasjonsmateriale, overlates til Nasjonalbiblioteket ved Norsk musikkksamling. Tilsvarende anbefaler han at de forlagsmessige produksjonsoppgavene overlates til Norsk komponistforening. Endelig mener Berkaak at Musikkinformasjonssentret bør utvide virksomheten til å gjelde ikke bare samtidsmusikk-sjangeren men norsk musikkliv i full bredde.⁶

Utvidelsen til full sjangerdekning var før evalueringen allerede påbegynt i Musikkinformasjonssentrets nettbaserte musikkavis *Ballade*. I dag gjelder ambisjonen om full sjangerdekning alle virksomhetsområdene. Sentret ønsker imidlertid ikke å følge anbefalingen om å overlate dokumentasjons- og produksjonsoppgavene til andre aktører.

Situasjonen i dag er dermed slik at Musikkinformasjonssentrets virksomhet på *dokumentasjonsområdet*, i dag som tidligere, ligger nær Nasjonalbibliotekets ansvar, og med en utvidet sjangerdekning overlapper sentrets dokumentasjonsvirksomhet også potensielt med ansvarsområdet til Norsk Jazzarkiv, Norsk Visearkiv og Institutt for norsk populærmusikk. Musikkinformasjonssentrets virksomhet på *formidlingsområdet* ligger nær alle de nevnte aktørenes ansvar. Samtidig sitter sentret fortsatt med den forlagsmessige produksjonen. Vi kommer tilbake til alt dette i de følgende avsnittene.

Forekomsten av et antall relativt små og spesialiserte tiltak som til dels overlapper seg i mellom, samtidig som de i hovedsak utfører et arbeid som i prinsipp ligger under Nasjonalbibliotekets ansvarsområde (og samarbeider med Nasjonalbiblioteket på hvert sitt spesialfelt), gjør det aktuelt å spørre om samordningen og arbeidsdelingen er god nok. Ut fra et rent organisatorisk perspektiv kan man spørre om det ikke hadde vært bedre å samle alle virksomhetene i én organisasjon innenfor Nasjonalbiblioteket. Man kunne her tenke seg en sammenslåing av Norsk musikkksamling, Musikkinformasjonssentret, Norsk Jazzarkiv, Norsk Visearkiv og Institutt for norsk populærmusikk til en ny og heldekkende musikkavdeling ved Nasjonalbiblioteket i Oslo, som i sin tur kunne virke sammen med Nasjonalbibliotekets musikkrelaterte virksomheter i Rana.

I utredningen *Populærmusikken i kulturpolitikken* fra 2002 antyder Jostein Gripsrud en annen modell. Gripsrud konstaterer at Musikkinformasjonssentret i tillegg til informasjonsoppgavene har valgt å beholde ansvaret for så vel dokumentasjonsoppgavene som produksjonsoppgavene, og at sentret heretter skal dekke alle musikkjangrene. Gripsrud viser dessuten til sentret allerede er samlokalisert med Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv. Dermed ligger det an til følgende slutning:

Med NMIs [Musikkinformasjonssentrets] inkludering av populærmusikken i sitt ansvarsområde ligger det her følgelig et potensial for å inkludere også populærmusikken i ett omfattende arkiv og dokumentasjonssentrum for norsk musikkliv som helhet.⁷

⁶ Odd Are Berkaak: *Serios og beskyttet: en evaluering av Norsk musikkinformasjon*, Oslo: Norsk kulturråd 2001.

⁷ Jostein Gripsrud (red.): *Populærmusikken i kulturpolitikken*, Oslo: Norsk kulturråd 2002.

Ansvars- og arbeidsdelingen mellom dette nye heldekkende sentret og Nasjonalbiblioteket er ikke omtalt nærmere i Gripsruds utredning, men siden oppgavene i høy grad overlapper med Nasjonalbibliotekets er det naturlig å forutsette en tett samordning.

Ett skritt i retning av en bedre samordning, om ikke i retning av samorganisering, var allerede tatt av Kulturdepartementet i stortingsmeldingen om abm-feltet fra 1999:

Arbeidet i Norsk Visearkiv og Norsk Jazzarkiv og delar av verksemda i Norsk Musikkinformasjon ligg nær opp til dei oppgåvene som vert løyste eller som bør verta løyste ved Norsk musikkksamling i Nasjonalbiblioteket. Departementet vil sjå nærare på dette for å tryggja ei fullgod samordning.⁸

I den nylig framlagte kulturmeldingen tar Kultur- og kirke departementet til orde for å *samløkalisere* alle virksomhetene i den nyrenoverte nasjonalbiblioteksbygningen på Drammensveien i Oslo (det tidligere Universitetsbiblioteket):

Det vert planlagt med sikte på at dei nye lokala også vil gje rom for institusjonar som Norsk Jazzarkiv, Norsk Visearkiv, NORLA, Norsk Barnebokinstitut og Musikkinformasjonssenteret. Ved slik samløkalisering vil det vera lagt til rette for at desse kan samarbeida nærare med Nasjonalbiblioteket.⁹

Kultur- og kirke departementets forslag er altså å samordne alle de omtalte institusjonene, ikke gjennom samorganisering men gjennom samløkalisering. Spørsmålet om samløkalisering omtales nærmere i kapittel 3.6 nedenfor.

3.2 Samordning i innsamlingsarbeidet

En rekke institusjoner driver med innsamling eller mottak av dokumenter fra norsk populærmusikk. Man må anta at mange av de ca. 150 institusjonene i Norsk musikkbibliotekforenings oversikt over musikkksamlinger i Norge til en viss grad dekker populærmusikkområdet – blant disse finner vi folkebiblioteker, fylkesbiblioteker, universitets- og høyskolebiblioteker, museumssamlinger osv.¹⁰ En rekke folkebiblioteker og universitets- og høyskolebiblioteker er mottakere av fonogrammer fra Kulturrådets innkjøpsordning for fonogrammer. Mange av disse bibliotekene har egne musikkavdelinger og gjør egne musikkinnkjøp, også på populærmusikkområdet. Enkelte, som Bergen Offentlige Bibliotek, samler fonogrammer fra lokale småselskaper.

Det nasjonale arkivansvaret har imidlertid Nasjonalbiblioteket. Nasjonalbiblioteket har ansvaret for å ta imot og registrere dokumenter som avleveres i henhold til ”Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument” av 1990.¹¹ Av størst betydning i vår sammenheng er *lydfestingene*, dvs. ”opptak på cd, lp, mc, dvd med norske artister eller utgivelser på norske platemerker, det være seg kommersielle eller private utgivelser” som det heter i Nasjonalbibliotekets brosjyre om pliktavleveringen.¹² Alle dokumenter innleveres i to eksemplarer, hvorav ett arkiveres i Nasjonalbibliotekets Rana-avdeling og ett i musikkavdelingen i Oslo (Norsk musikkksamling). Det avleverte materialet registreres fortløpende i databasen Norsk nasjonaldiskografi (Nordisko).¹³

Pliktavleveringsloven gjelder imidlertid også andre dokumenter som er relevante for populærmusikken, så som videogrammer, radio- og tv-sendinger og plakater.

⁸ St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving.

⁹ St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.

¹⁰ <http://www.nmbf.musikk.no/database/index.htm> (9.11.03)

¹¹ <http://www.lovdatab.no/all/h1-19890609-032.html> (7.10.03)

¹² Nasjonalbibliotekets brosjyre *Pliktavlevering av lydopptak*.

¹³ <http://www.nb.no/baser/nordisko> (7.10.03)

I tillegg til å håndtere pliktavleverte lydfestinger, tar Nasjonalbiblioteket også i mot eldre musikkmateriale, som platesamlinger, flersporsbånd, mastertapes, konsertopptak osv., og noe av dette er populærmusikkmateriale. Nasjonalbiblioteket oppbevarer en rekke betydelige lydsamlinger, både i Oslo og i Rana, disse samlingene omtales i kapittel 3.3 nedenfor.

Også enkelte samlinger i Nasjonalbiblioteket som ikke gjelder musikk spesielt, kan være relevante for populærmusikken, så som Billedsamlingen og Plakatsamlingen. Førstnevnte inneholder mest eldre materiale, men sistnevnte har en årlig tilvekst på ca. 750 pliktavleverte plakater, herunder sannsynligvis plakater med forbindelse til norsk populærmusikk.

Som vi ser, har Nasjonalbiblioteket en omfattende innsamlingspraksis og tilvekst, både i kraft av pliktavleveringen og gjennom annen innsamling. Nasjonalbibliotekets ansvar på musikkområdet gjelder i prinsippet også populærmusikken og dekker derfor i stor grad de oppgavene som er tiltenkt Institutt for norsk populærmusikk. Dersom vi antar at det vide omfanget av Nasjonalbibliotekets eldre og nyere musikkksamlinger skal være retningsgivende for hva institusjonen ønsker å samle inn eller ta imot i framtiden, er det i prinsippet ingen deler av Institutt for norsk populærmusikk tiltenkte innsamlingsoppgaver som ikke kunne vært dekket av Nasjonalbiblioteket. For eksempel er Nasjonalbiblioteket en naturlig mottaker av de private populærmusikkksamlingene som er nevnt i listen på side 9.

I praksis forholder det seg annerledes. Selv om arbeidet med lydfestinger har vært prioritert i Nasjonalbiblioteket – gjennom blant annet Lyd- og bildearkivet, Verneplan for lydfestinger og Lydkonferansen – har populærmusikken som kulturhistorisk område så langt ikke fått særlig oppmerksomhet i Nasjonalbibliotekets virksomhet. Nasjonalbiblioteket opplyser dessuten at pliktavleveringen av populærmusikkinnspillinger har vært svak på grunn av manglende kjennskap til avleveringsplikten. Man har forsøkt å bøte på dette ved informasjonsarbeid, blant annet gjennom deltakelse ved by:Larm. Likevel er det åpenbart langt igjen til at alle lydfestinger innleveres, særlig når man tar i betraktning de hundrevis av små aktører i platebransjen som man ikke uten videre når med informasjon om avleveringsplikten.

I tillegg til problemene med pliktavleveringen, er det åpenbart store uløste oppgaver i forhold til å skaffe oversikt over og eventuelt overta private samlinger av norsk populærmusikk, dvs. samlinger som eies av bransjeaktører, organisasjoner og privatpersoner, for eksempel av det slaget som er nevnt i listen på side 9.

Flere informanter, herunder representanter for arbeidsutvalget, viser til at det kreves spesialkompetanse – dvs. både kunnskaper, oversikt, nettverk og kontakter i populærmusikkmiljøene – for å skjøtte disse oppgavene, og i tillegg kreves det legitimitet og troverdighet i populærmusikkmiljøene. Dette omtales nærmere i kapittel 4. Det påpekes at Nasjonalbiblioteket i dag ikke har denne kompetansen og denne troverdigheten.

Det synes klart at Nasjonalbiblioteket, for å skjøtte de nasjonale innsamlingsoppgavene i forbindelse med norsk populærmusikk, trenger både en sterkere kompetanse enn i dag og en gjennomtenkt og offensiv strategi. Dette kan i prinsippet oppnås enten ved en intern opprustning eller ved en ansvars- og arbeidsdeling med Institutt for norsk populærmusikk.

Dersom Nasjonalbiblioteket og Institutt for norsk populærmusikk skal samarbeide om innsamlingen av populærmusikkmateriale, er det likevel rimelig å tenke seg at ansvaret for *bevaringen* hovedsakelig ligger hos Nasjonalbiblioteket. Mer om det i neste avsnitt.

Oppgavene som Institutt for norsk populærmusikk tiltenkes innenfor arbeidsområdene innsamling og bevaring må også avgrenses fra Musikkinformasjonssentrets virksomhet. Musikkinformasjonssentrets virksomhet på disse områdene er utviklet med henblikk på

samtidsmusikken, og omfatter i dag følgende punkter (sitert fra Musikkinformasjonssentrets hjemmesider):¹⁴

- Manuskriptarkiv, som består av originaler eller produksjons-mastere deponert av norske komponister
- Referansearkiv med norsk musikk (både verkene fra manuskriptarkivet og forlagsutgivelser)
- Fonogramarkiv (LP'er CD'er og båndopptak)
- Mastertape-arkiv
- Tidsskriftsamling
- Presseklipp-arkiv

Dersom Musikkinformasjonssentret skal ha et mer sjangerovergripende ansvar også når det gjelder innsamling og bevaring, vil det føre til overlapping med de øvrige sjangerbaserte arkivinstitusjonene, samt med Nasjonalbiblioteket. Det skjer i dag en arbeidsdeling mellom Musikkinformasjonssentret og Nasjonalbiblioteket (Norsk musikkksamling) når det gjelder innsamling og bevaring av originalmanuskriptene til norske komponister.

Musikkinformasjonssentret oppbevarer originalmanuskriptene med henblikk på å yte musikkforlagsmessige tjenester for komponistene, herunder trykk, distribusjon og markedsføring. Nasjonalbiblioteket (Norsk musikkksamling) overtar manuskriptene til komponister som ikke lenger er aktive, og oppbevarer dem som en del av kulturarven.

3.3 Samordning i bevaringsarbeidet

Bevaringsoppgavene utføres i alminnelighet i forlengelse av innsamlingsarbeidet og av den samme institusjonen. For eksempel er både mottak og oppbevaring av dokumenter som faller inn under pliktavleveringeloven, Nasjonalbibliotekets ansvar. Nasjonalbiblioteket oppbevarer dertil en mengde annet musikkmateriale som det har samlet inn eller mottatt fra ulike hold.

I Nasjonalbibliotekets musikkavdeling i Oslo – Norsk musikkksamling – oppbevares ett av de to pliktavleverte eksemplarene av norsk fonogrammer. Her oppbevares dessuten partiturmanuskripter fra norske komponister, folkemusikknedtegnelser samt ”konsertprogrammer, avisutklipp og utklippbøker etter privatpersoner og organisasjoner”.¹⁵

I Nasjonalbibliotekets avdeling i Rana oppbevares følgende samlinger (sitert fra Nasjonalbibliotekets hjemmesider):¹⁶

- Arne Bendiksen-samlingen: Masterbånd fra Arne Bendiksens produksjon og plateselskap
- Roger Arnhoff-samlingen: Masterbånd fra Roger Arnhoffs produksjon
- Toralf Tollefsens platesamling: Komplette platesamling med trekkspilleren Toralf Tollefsen
- Norsk folkemusikkksamling: Deponerte lydbåndsamlinger fra Universitetet i Oslo
- Norsk komponistforening og Norsk kulturråd: Deponerte masterbånd
- Norges musikkhøgskole: Opptak av ulike konserter ved høgskolen
- Norsk jazzarkiv: Deponerte masterbånd
- Vossajazz: Opptak fra jazzfestivalene
- Masterbånd fra norske plateselskap og studio: Bel kassett, Grappa, HP Productions, Mai, Notabene, Odin, Oslo lydstudio og Simax
- Donasjoner og innkjøp av grammofonplater: Platesamling etter Max Bondy, gaver fra Frydenlund vgs., Kragerø bibliotek, Narvik bibliotek, Nordland fylkesbibliotek og Rana bibliotek.
- Pliktavleverte lydfestinger

Nasjonalbibliotekets avdeling i Rana har utviklet både kompetanse, teknologi og kapasitet for oppbevaring av musikkrelatert arkivmateriale, ikke minst lydmateriale, og denne kompetansen, teknologien og kapasiteten vil under alle omstendigheter måtte settes inn i en

¹⁴ <http://www.mic.no/> (17.9.03)

¹⁵ http://www.nb.no/html/norsk_musikkksamling.html (17.9.03)

¹⁶ http://www.nb.no/html/lydsamlinger_ved_nb_rana.html (17.9.03)

ny satsing på ivaretagelse av dokumenter fra norsk populærmusikkhistorie, både pliktavleverte dokumenter og andre dokumenter. Det er derfor naturlig å tenke seg at Institutt for norsk populærmusikk, som gjerne kan overlates ansvaret for viktige oppgaver innenfor *innsamlingsarbeidet*, likevel hovedsakelig formidler det innsamlede materialet videre til *bevaring* i Nasjonalbiblioteket, hvor kompetansen, teknologien og kapasiteten allerede foreligger. Også på dette arbeidsområdet er det likevel naturlig at Institutt for norsk populærmusikk bidrar med feltspesifikk kompetanse.

I *Innstillingen* gjør man seg ikke særlige refleksjoner over skillet mellom innsamlingsarbeidet og bevaringsarbeidet. Bare i forbindelse med overtakelse av mastertapes fra plateselskapene foreslår man å overlate ansvaret for oppbevaringen til Nasjonalbibliotekets avdeling i Rana, som allerede håndterer slike. I intervjuer med medlemmer i arbeidsutvalget kommer det fram at man finner det naturlig at også andre deler av det innsamlede materialet går til bevaring hos Nasjonalbiblioteket.

3.4 Samordning i forskningen

Som skissert i kapittel 2.5 kan Institutt for norsk populærmusikk bidra til forskningsinnsatsen på populærmusikkområdet på to måter: dels ved selv å drive forskning med utgangspunkt i egne samlinger, dels ved å fungere som en koordinerende og initierende instans overfor de øvrige forskningsmiljøene. (Også i det siste tilfellet vil det primært dreie seg om forskning med utgangspunkt i samlingene, men det kan også dreie seg om annen populærmusikkforskning). I begge tilfellene kreves det en samordningsstrategi.

Det ligger et ansvar for forskning også hos de øvrige nasjonale abm-institusjonene som opererer på musikkområdet, og det er nødvendig å sikre en god samordning av forskningsinnsatsen mellom Institutt for norsk populærmusikk på den ene siden og Nasjonalbiblioteket, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv på den andre siden. Samarbeidet kan være metodisk/teoretisk, særlig når forskningsoppgavene ligger tett på kildene og dermed aktualiserer felles arkivfaglige problemstillinger, eller den kan være tematisk, i forbindelse med forskningsprosjekter som griper over grensene mellom de ulike musikkformene og musikkulturene.

Det er på dette området ingen grunn til å tro at en felles sammenslått institusjon ville ha skjøttet de felles forskningsrelaterte oppgavene bedre enn et nettverk av selvstendige aktører. Mens innsamling og bevaring gjelder dokumentene i seg selv og er oppgaver som ligger i sentrum av det arkiv- og biblioteksmessige arbeidsområdet, er forskningen løsere knyttet til dokumentene, og forskningsrelaterte oppgaver løses like godt gjennom samarbeid mellom selvstendige parter. Vi omtaler behovet for *identitet* i forskningsarbeidet nærmere i kapittel 4 nedenfor.

Abm-sektorens samvirke med forskningsmiljøene utenfor abm-feltet er en egen problematikk, og denne problematikken er ekstra aktuell i forbindelse med Institutt for norsk populærmusikk. I søknaden til Kultur- og kirkedepartementet skriver arbeidsutvalget at instituttet skal bidra til å sette i gang prosjekter i samarbeid med andre institusjoner, og man regner med at dette kan utløse prosjektmidler fra Norges Forskningsråd. Slik kan instituttet fungere som et initierende og koordinerende kompetansesenter for forskning innenfor og utenfor huset:

Det finnes i dag tildels mye kunnskap om populærmusikk, men denne kunnskapen er spredt blant utøvere, i bransjen, i offentlig forvaltning, i organisasjoner og i utdannings- og forskningsinstitusjoner. INP vil gi dette fagmiljøet en identitet og vil dermed kunne bidra til at denne kompetansen samordnes og styrkes. INP vil

med andre ord gi gode forutsetninger for å utvikle et spesialisert fagmiljø omkring populærmusikken og vil være et viktig tiltak med tanke på en kompetanseheving i populærmusikkfeltet generelt.

Etter hvert kan man tenke seg både større forskningsprosjekter, utredningsvirksomhet og utdanningsoppgaver knyttet til instituttet.

Det er lett å se bakgrunnen for dette ønsket om å skape en samlende og koordinerende instans for den nasjonale forskningsinnsatsen på populærmusikkområdet. Forskning på norsk populærmusikk har hittil begrenset seg til noen hovedoppgaver og artikler samt et par doktoravhandlinger. Det er ingen fast vitenskapelige ansatte på dette området ved noen av landets forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Populærmusikkforskningen overhodet har en meget svak institusjonell forankring i Norge. Dette kan avhjelpest ved at Institutt for norsk populærmusikk trer inn som en initierende og samlende instans.

3.5 Samordning i informasjons- og formidlingsarbeidet

Som beskrevet i kapittel 2.6, tenker initiativtakerne seg at Institutt for norsk populærmusikk skal drive en omfattende virksomhet innenfor informasjon, formidling og undervisning. Fra før av driver både Nasjonalbiblioteket, inkludert Norsk musikkksamling, og de mindre aktørene (Musikkinformasjonssettret, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearchiv) sitt eget arbeid på dette området. Dermed reises spørsmålet om samordningen av all denne musikkinformasjonsvirksomheten er god nok. Spørsmålet blir ikke mindre aktuelt når Musikkinformasjonssettret utvider sitt arbeidsområde fra samtidsmusikken til norsk musikkliv i full bredde.

Både Nasjonalbiblioteket og Musikkinformasjonssettret er aktører med et informasjons- og formidlingsansvar som dekker alle musikkformer og musikkjangere. Nasjonalbiblioteket har gjennomført flere formidlingsprosjekter på musikkområdet, men hittil ikke på populærmusikkområdet. Nasjonalbiblioteket arbeider ellers for å gjøre kataloger og utdrag fra lydsamlingene tilgjengelig på internett. I samarbeid med Norsk Jazzarkiv har Nasjonalbiblioteket som nevnt utviklet en portal for norsk jazz, kalt Jazzbasen. Her kan man søke etter plateinnspillinger i en database, og man kan finne ”biografier, historiske oversikter, fotografier, lydillustrasjoner og ei samling med lenker til musikere, plateselskap og liknende”.¹⁷

Musikkinformasjonssettrets tradisjonelle formidlingsoppgaver på samtidsmusikkområdet omfatter ifølge hjemmesidene (sitat):¹⁸

- Kopiering og salg av verker deponert i MICs manuskriptarkiv
- Utarbeidelse av stemmemateriale til verker for større besetning (orkester, storband, korps m.m.)
- Utleie av orkestermateriale

På populærmusikkområdet nevner man bransjeregistret som er tilgjengelig på www.mic.no. Dessuten er nettavisen *Ballade* den største i sitt slag i Norge og har god dekning på alle områder av musikklivet, inklusive populærmusikken.

I tillegg til Nasjonalbiblioteket og Musikkinformasjonssettret kan vi nevne Music Export Norway, som driver informasjonsarbeid mot utlandet, ikke minst på populærmusikkområdet. Siktemålet er hovedsakelig næringspolitisk, og institusjonen skal ”primært konsentrere sin virksomhet om å styrke norsk musikkliv på kommersiell basis”.¹⁹ Når man skal foreta en

¹⁷ <http://www.jazzbasen.no/> (5.8.03)

¹⁸ <http://www.mic.no/> (17.9.03)

¹⁹ <http://www.musicexportnorway.no/> (7.10.03)

arbeids- og ansvarsdeling på formidlingsområdet mellom Music Export Norway og de øvrige nevnte aktørene, er det naturlig å skille mellom et næringsmessig og et musikk- og kulturfaglig formidlingsarbeid.

Det er ikke vanskelig å tenke seg mange felles utfordringer som kunne tilsi en sterk samordning av informasjons- og formidlingsinnsatsen. Det er mulig for alle de relevante institusjonene å dele formidlingskompetanse og andre ressurser som formidlingslokaler, teknologi osv. Det er ingen tvil om at felles løsninger kan gi bedre økonomisk ressursutnyttelse. Publikumsarealene og presentasjonsmediene (lyttestasjoner, filmvisningslokaler, auditorier, lydutstyr, datamaskiner, osv.) er ett opplagt område.

Felles løsninger kan også gi større kommunikativ kraft, ikke minst i formidlingen mot utlandet. En samordning vil skape et felles ansikt utad for musikkformidlingsarbeidet. En slik crossover-organisering kan dessuten bidra til å bygge ned barrierene mellom musikkjangrene og mellom ulike segmenter i publikum, og dette kan ventelig øke mulighetene til å nå nye målgrupper for alle slags musikk. En samordnet innsats gjør det også lettere å ivareta formidlingsoppgaver som ikke er knyttet til bestemte musikkjangere.

I denne saken står vi imidlertid overfor et kommunikasjonsdilemma som er kjent fra merkevarebygging i mange sammenhenger, ikke minst fra større næringsbedrifter som opererer på flere forretningsområder. Skal formidlingen fokusere på identiteten og profilen til det overgripende konsernet eller på de enkelte delvirksomhetenes identitet og profil? I vårt tilfelle: Skal man fokusere på ”norsk musikk” i største alminnelighet eller på ”norsk populærmusikk” spesielt?

Selv om det på et generelt plan er nødvendig å svare ”jajakk, begge deler” på dette spørsmålet, vil man likevel måtte treffe et valg i den grad spørsmålet er knyttet til bestemte organisasjonsløsninger, eller i dette tilfellet samarbeidsløsninger. Dette kommer vi tilbake til i kapittel 4 hvor vi foreslår å bygge en separat formidlingsstrategi for populærmusikken, slik at appellen som er knyttet til dette særegne kulturfeltet ikke forspilles men utnyttes fullt ut og videreutvikles.

3.6 Nettverksorganisering

På alle arbeidsområdene vi har sett på her, er Institutt for norsk populærmusikk i utpreget grad avhengig av samarbeid gjennom *nettverk*. Et nettverkskart for instituttet vil vise et stort antall nettverksforbindelser til aktører innenfor og utenfor abm-feltet.

I *innsamlingsarbeidet* må instituttet samhandle med de øvrige innsamlingsaktørene, først og fremst Nasjonalbiblioteket. Videre må instituttet forholde seg til en lang rekke potensielle leverandører av arkivmateriale. Det gjelder først og fremst innehaverne av betydelige privatsamlinger. Videre må nettverket omfatte bransjeaktører som plateselskaper, managementselskaper, bookingbyråer, musikkscener og andre spillesteder osv. som sitter på mastertapes, demoinnspillinger, konsertopptak og annet lydmateriale samt all slags promoteringsmateriale, fotos, biografier og annen informasjon om musikere og band, administrativt arkivmateriale osv. Plateselskapene er ikke minst sentrale i forbindelse med pliktavleveringen. Også bransjeorganisasjonene og andre organisasjoner, foreninger, klubber osv. sitter med verdifullt materiale. Offentlige virksomheter som Rikskonsertene og offentlige myndigheter som Norsk kulturråd og Fond for lyd og bilde sitter med samlinger av innsendte søknader med vedlegg av fonogrammer og demoer og annet administrativt arkivmateriale i forbindelse med søknadsbehandlingen. En rekke offentlige biblioteker, arkiver og samlinger sitter med et populærmusikkmateriale som kanskje kan tenkes deponert eller donert til

instituttet, eller som i hvert fall kan registreres og tilgjengeliggjøres for forskning og formidling gjennom instituttets formidling.

I *bevaringsarbeidet* må instituttet først og fremst samarbeide med Nasjonalbiblioteket og de sjangerbaserte musikkarkivene. Samarbeidet gjelder her dels de metodiske og tekniske utfordringene men i høy grad også selve oppbevaringen. Videre kan aktører i musikkbransjen sitte på teknisk eller musikkfaglig kompetanse som er av betydning i bevaringsarbeidet. Instituttet på sin side må kunne tilby veiledning og bistand til eierne av de offentlige og private samlingene som ikke overlates i instituttets varetekt.

I *forskningsarbeidet* må instituttet samarbeide med mange abm-aktører – både arkiver, biblioteker og museer – som driver et arbeid som berører populærmusikken, enten de sitter på viktige samlinger eller ønsker å iverksette spesielle forskningsprosjekter som på én eller annen måte inkluderer populærmusikken. I tillegg er det nødvendig å opprettholde et løpende nettverkssamarbeid med ulike forskningsmiljøer utenfor abm-feltet: dvs. universiteter og høyskoler.

I *formidlingsarbeidet* er det vanskelig å sette en grense for hvilke aktører som er potensielle samarbeidsparter. Men nettverket må i hvert fall omfatte Nasjonalbiblioteket og de sjangerbaserte musikkarkivene, samt mange andre aktører i abm-sektoren (ikke minst museene), skolevesenet, forsknings- og utdanningssektoren, musikkbransjen, massemediene osv.

Også noe så grunnleggende som *finansieringen* av instituttet krever samhandling og nettverksbygging. For å skaffe finansiering, må instituttet først og fremst forholde seg til offentlige myndigheter som Kultur- og kirkedepartementet og Norsk kulturråd samt eventuelle lokale og regionale myndigheter som ønsker å støtte instituttet. Det vil også trolig bli arbeidet for å skaffe økonomiske tilskudd fra musikkbransjen. Det fins også andre private finansieringskilder, som fond og legater, selskaper og privatpersoner.

Denne oversikten over samarbeidsrelasjonene forteller om behovet for fleksibilitet og løpende omstillingsdyktighet i instituttets virksomhet og dermed om et tilsvarende behov for fleksibilitet i organiseringen. Selv om det er visse aktører som går igjen som sentrale og faste samarbeidsparter innenfor alle arbeidsområdene, særlig Nasjonalbiblioteket og de øvrige nasjonale musikkrelaterte arkivinstitusjonene, er det sannsynlig at samhandlingsbehovet, totalt sett, best imøtekommes gjennom et aktivt og fleksibelt nettverksarbeid snarere enn gjennom samorganisering.

3.7 Samlokalisering

Et aktuelt tema i forbindelse med samordningen av musikkarbeidet i abm-sektoren er lokalisering. Som nevnt uttrykker Kultur- og kirkedepartementet i abm-meldingen fra 1999 en intensjon om å sørge for ”fullgod samordning” av de musikkrelaterte virksomhetene, og i Kulturmeldingen følges dette opp med et forslag om samlokalisering av Musikkinformasjonssentret, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv i nasjonalbiblioteksbygget på Drammensveien i Oslo. Det er ikke utenkelig at Institutt for norsk populærmusikk kan bli tilbudt samme løsning. Dette vil i så fall være et viktig skritt i retning av å realisere effektiviseringspotensialene som ligger i en samordning av beslektede virksomheter.

Samlokalisering av de nevnte virksomhetene har den åpenbare fordelen at et stort musikkfaglig abm-miljø – med felles problemstillinger og felles oppgaver over hele spektret,

fra innsamling til formidling – samles på ett sted. Samlokaliseringen gjør det lettere å samarbeide og dele kompetanse, teknologi og kapasitet.

På den andre siden er en samlokalisering av alle musikkrelaterte abm-virksomheter ikke nødvendigvis den optimale rammen for arbeidet med å gi det enkelte delområdet, for eksempel området ”norsk populærmusikk”, en selvstendig profil og identitet i møtet med publikum. Dersom man i populærmusikkarbeidet i framtiden skulle legge sterkere vekt på formidling og publikumskontakt, ut fra et ønske om å utnytte og videreutvikle den attraksjonsverdien populærmusikken allerede har, vil det raskt oppstå et behov for en mer synlig og fremskutt lokalisering i egne lokaler, slik arbeidsutvalget foreslår. Dette drøfter vi nærmere i kapittel 4 nedenfor, hvor vi gjør rede for behovet for *identitet* i populærmusikkarbeidet.

På tross av denne innvendingen vil en samlokalisering av Institutt for norsk populærmusikk med de øvrige musikkrelaterte abm-virksomhetene være gunstig, særlig i en oppbyggings- og konsolideringsfase, ikke minst fordi arbeidet i denne fasen vil måtte konsentrere seg om de grunnleggende arbeidsområdene, innsamling og bevaring, hvor arbeidet uansett, både på kort og lang sikt, bør samordnes under ledelse av Nasjonalbiblioteket, og hvor det selvstendige profileringsbehovet ikke er like sterkt som i forsknings- og formidlingssammenheng.

En samlokalisering vil heller ikke hindre Institutt for norsk populærmusikk i å drive et selvstendig profileringsarbeid. Dersom en sterkere satsing på det utadrettede arbeidet på et senere tidspunkt tilsier en selvstendig og mer synlig lokalisering, bør det ikke være noe i veien for å skaffe nye lokaler, dersom dette ikke forringer forholdene for effektivt samarbeid på andre virksomhetsområder.

3.8 Administrative besparelser

Effektiviseringsgevinstene ved samarbeid, samordning, samlokalisering og samorganisering er ikke bare faglige men også administrative. Virksomheter som samordnes, kan dele utgifter til personal, tjenester (regnskap, revisor, ikt osv.), lokaler, kontorutstyr osv. Det er sannsynlig at ikke minst de små virksomhetene har mye å tjene på å dele administrative ressurser. Det er imidlertid ikke slik at administrative besparelser alene er grunn god nok til å samorganisere ellers samlokalisere virksomheter. Denne besparelsen må eventuelt følge som bieffekt av en organisatorisk endring som har et *faglig* siktemål, jf. de foregående avsnittene, særlig 3.2 og 3.3.

4 KOMPETANSE, IDENTITET OG LEGITIMITET I POPULÆRMUSIKKARBEIDET

Dette kapitlet handler om behovet for feltspesifikk kompetanse, legitimitet og identitet i populærmusikkarbeidet. Det er ikke bare populærmusikkområdet som behøver det. Alle felter i samtidskulturen som blir gjenstand for en nasjonal dokumentasjonsinnsats, må selv være med å definere premissene i arbeidet. I det følgende skal vi imidlertid gjøre rede for noen særtrekk i populærmusikken som gir grunn til å legge særlig vekt på feltspesifikk kompetanse, legitimitet og identitet på dette området.

4.1 Populærmusikken som samtidskultur

At populærmusikken er en del av samtidskulturen innebærer for det første at man i dokumentasjonsarbeidet, fra innsamling til formidling, står overfor kulturelle prosesser som ennå utspiller seg mens de dokumenteres. Det er av grunnleggende betydning for dokumentasjon av norsk populærmusikk at aktørene dokumentene forteller om – personer, grupper, miljøer, selskaper, organisasjoner osv. – i de fleste tilfellene ennå er aktive og dermed potensielle samarbeidsparter i alle ledd av arbeidet: Det er de som er innehaverne av dokumentene som skal samles inn, eller de sitter på arkiver og samlinger som skal registreres og knyttes sammen i nettverk. De innehar teknisk eller musikkfaglig kompetanse av verdi i innsamlings- og bevaringsarbeidet. De er viktige informanter for forskningen omkring kildene. Endelig kan de være aktuelle samarbeidsparter i informasjons- og formidlingsarbeidet, samtidig som de er en målgruppe for kommunikasjonen.

Samtidigheten mellom dokumentasjonsarbeidet og kulturprosessene som dokumenteres, stiller særlige krav til kompetanse. I alle faser av arbeidet, særlig i innsamlingsarbeidet og forskningen, må man ha inngående kjennskap til miljøene og nettverkene. Men i særlig grad må man på disse arbeidsområdene ha tilstrekkelig legitimitet i miljøene.

Et karakteristisk trekk ved populærmusikken som samtidskultur er, for det andre, problemene med sjangerbestemmelsen. Det er tvilsomt om populærmusikken kan regnes som en musikk sjanger, i hvert fall i samme forstand som andre sjangere, for eksempel symfonisk musikk eller jazz. Derimot er populærmusikk betegnelsen på en rekke høyst ulike sjangere, retninger og stiler som har det til felles at de oppsto innenfor en bestemt kulturhistorisk epoke, nemlig den epoken da massemediene og kulturindustrien la rammene omkring nyskaping i musikken. Det er altså ikke først og fremst stilistiske og estetiske kriterier som definerer populærmusikken, men kulturelle, teknologiske og økonomiske. Slik sett er populærmusikk kanskje å oppfatte som en epokebetegnelse snarere enn som en sjangerbetegnelse.

Mange andre musikkformer oppsto og utviklet seg, og fant sin form som musikk sjangere, under samfunnsforhold som ennå ikke var preget av massemediene og kulturindustrien. For eksempel oppsto ikke bare folkemusikken og den klassiske konsertsalmusikken og kammermusikken, men også korpsmusikk og kormusikk, jazz, blues osv. på et tidspunkt da det ennå ikke fantes fonograminnspillinger, etermedier og en internasjonal musikkindustri. Populærmusikken er derimot ikke tenkelig utenfor denne konteksten.

Når populærmusikken betegnes som samtidskultur, er det altså ikke bare fordi den er en musikkform som eksisterer i samtiden. Den er samtidskultur fordi den har oppstått under de kulturelle, teknologiske og økonomiske betingelser som gjelder i vår tid. For å drive

dokumentasjonsarbeid på populærmusikkområdet, kreves det følgelig noe annet og mer enn en *sjangers*spesifikk kompetanse. Det kreves kompetanse i dokumentasjon av samtidskultur, med alle de utfordringene det innebærer. Ett av flere viktige momenter er her populærmusikkens rolle som arena for kulturell globalisering. Populærmusikkens inntog i Norge fra 1950-tallet og framover kan studeres enten som en angliseringsspross hvor det globale bemektiger seg det lokale, eller som approprieringspross hvor det globale kulturgodset får en lokal utforming.

Et tredje særtrekk i samtidskulturen som er av betydning for dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet, er endringene i kulturoffentligheten og vilkårene for synlighet og oppmerksomhet. 1900-tallet var preget av en sterk utvikling i massemediene og kulturindustrien, av kommersialisering, internasjonalisering og globalisering. Dette skapte en kommunikativ situasjon hvor synlighet og oppmerksomhet ikke lenger fulgte automatisk av gitte posisjoner i en stabil, tradisjonell offentlighet. I den globale massekommunikasjonen er synlighet og oppmerksomhet resultat av kompliserte og utforsigelige prosesser som ledsages av stadig sterkere kommersielle og politiske interesser. Samtidig er synlighet og oppmerksomhet blitt mer avgjørende for overlevelsen til nesten alle aktører og prosesser.

Populærmusikken har ulike roller i denne utviklingen. For det første er den som nevnt i form og innhold avgjørende preget av sin opprinnelse i den globale massekulturens epoke. Den er med andre ord skapt for en bestemt type synlighet og oppmerksomhet. For det andre bidrar den selv på godt og vondt til det som er blitt kalt for ”synlighetsøkonomien”. Resultatet er at populærmusikken er allestedsnærværende på global basis, og mer synlig enn noe annet kulturuttrykk.

De aktuelle vilkårene for synlighet og oppmerksomhet er av stor betydning for dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet. For det første skal man i dokumentasjonsarbeidet selv skape synlighet og oppmerksomhet for det stoffet man ønsker å formidle, i konkurranse med en flom av spektakulære, dominerende, oftest kommersielle massemediebudskap. Man kan likevel godt anta at populærmusikkarbeidet har relativt gode odds i kampen om oppmerksomheten, ettersom det som dokumenteres, allerede er samtidskultur og massekultur: Det dreier seg om kulturuttrykk som i mange tilfeller på forhånd har fanget oppmerksomheten i eksepsjonell grad. Både unge og gamle vil i løpet av en normal hverdag finne seg nynnende eller trommende på en av de musikalske folkeminnene som faller inn under dokumentasjonsområdet, norsk populærmusikk.

Under de rådende kommunikasjonsforholdene vil også de delene av norsk populærmusikkhistorie som har falt i glemsel, eller som aldri nådde ut over en smalere subkultur, kunne vise seg å fange oppmerksomheten på en ny måte. Her kan formidlingsarbeidet støtte seg på et fjerde betydningsfullt moment i samtidskulturen, nemlig den globaliserte massekulturens forkjærlighet for resirkulering av historisk fellesgods. Et institutt for norsk populærmusikk vil i dagens kultursituasjon treffe et behov for historiske kunnskaper som populærmusikken selv har vært med på å stimulere gjennom en karakteristisk historiserende og resirkulerende estetikk.

Det er mot bakgrunn av disse fire momentene at behovet for feltspesifikk kompetanse, legitimitet og identitet i populærmusikkarbeidet framstår tydelig.

4.2 Behovet for feltspesifikk kompetanse i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet

Dokumentasjon av musikk og musikkultur krever en særlig kompetanse, både teoretisk, metodisk og teknisk. Videre er det klart at hver enkelt musikkform eller sjanger også krever spesifikk kompetanse til å møte de særlige utfordringene på det angjeldende feltet.

I *innsamlingen* av dokumenter fra populærmusikken er man avhengig av inngående kunnskap om og oversikt over feltet. I praksis er det et spørsmål om å ha oversikt over kjente og ukjente band og musikere gjennom siste halvdel av 1900-tallet; å kjenne populærmusikkens ideologier, sjangere, stiler og trender i samme periode; å overskue musikkbransjen før og nå, med hundrevis av små og store plateselskaper, managementbyråer, konsertarrangører, festivaler osv.; å kjenne det sivile musikkliv med organisasjoner, klubber osv.

Kunnskaper om feltet er desto viktigere ettersom mengden av mulig innsamlingsmateriale er stort. På ethvert felt vil mengden av dokumentasjonsmateriale øke når vi nærmer oss vår egen tid, og særlig når materialet er knyttet til massemedier og masseproduksjon. Og i vårt tilfelle er det feltet som skal dokumenteres ikke bare samtidskultur, men også *populærkultur*. Dette gir en meget voluminøs og kompleks dokumentsituasjon som krever kontinuerlig evaluering av utvalgskriteriene og innsamlingsmetodene. En må også til enhver tid vite hvor man retter informasjonsinnsatsen i forbindelse med pliktavleveringen og annen innsamling.

Men selv om det i innsamlingsarbeidet kreves kompetanse på samtidskultur, massekultur, populærkultur, subkultur osv., samt ikke minst bransjekunnskaper – er tross alt mange faglige utfordringer i innsamlingsarbeidet felles med andre musikkformer. Som vist i kapittel 3.2, er det all grunn til å utnytte mulighetene i en felles strategi i innsamlingsarbeidet. Dette arbeidet bør skje i et nettverk av kompetanseenheter, under ledelse av Nasjonalbiblioteket.

Den samme vurderingen gjelder i enda høyere grad i *bevaringsarbeidet*. Som omtalt i kapittel 3.3, er kompetanse, teknologi og kapasitet når det gjelder bevaring av musikkrelatert materiale høyt oppdrevet i Nasjonalbibliotekets avdeling i Rana, og det er ingen grunn til å bygge opp parallelle fagmiljøer.

I *forskning og formidling* forholder det seg annerledes. Her er den feltspesifikke kompetansen avgjørende, og mer avgjørende på populærmusikkområdet enn på andre musikkområder. Som vi har sett, dreier det seg om kompetanse i dokumentasjon av samtidsprosesser, dvs. prosesser som ennå utspiller seg mens de dokumenteres, slik at forskningens informanter og formidlingens målgrupper ofte er de samme. Dessuten dreier det seg om å dokumentere et område i musikklivet som er noe mer enn en sjanger, og som krever en tilnærming basert på bred samtidskulturell kompetanse, med vekt på kunnskaper om populærkultur, massemedier og kulturindustri. Endelig gjelder dokumentasjonsarbeidet et felt som både er avgjørende preget av og selv har bidratt til transformasjonen av kulturoffentligheten gjennom den siste femtiårsperioden.

Ut fra erkjennelsen av særpreget og kompleksiteten ved populærmusikken som kulturfenomen er det naturlig å anbefale at det utformes særlige strategier for forskning og formidling på området. Likevel foreligger det uten tvil mange felles utfordringer i forskning og formidling som bør håndteres i et fortløpende nettverkssamarbeid mellom flere dokumentasjonsaktører, på tvers av musikkjangere og kulturhistoriske epoker.

4.3 Behovet for identitet i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet

På populærmusikkområdet er det avgjørende å sikre *identitet og synlighet* i dokumentasjonsarbeidet. Dette er langt på vei oppnådd gjennom etableringen av Institutt for norsk populærmusikk som selvstendig stiftelse. Instituttets identitet som et populærmusikktiltak har med det fått en organisatorisk bekreftelse. Instituttet har høsten 2003 allerede påbegynt arbeidet med å profilere virksomheten mot offentligheten. Et ytterligere middel til individualiseringen og profileringen av instituttet synes å ligge i initiativtakernes anbefaling om etablering ”i egne lokaler”.

Ettersom tiltaket gjelder et samtidskulturelt fenomen, vil man i *innsamlingsarbeidet* forholde seg til aktører som er involvert i dagsaktuelle aktiviteter på feltet som skal dokumenteres: utøverbirksomhet, arbeid i platebransjen osv. Disse aktørene vil ikke uten videre ha oppmerksomheten rettet mot historien og dokumentasjonsarbeidet. Det vil være av stor betydning å profilere Institutt for norsk populærmusikk med stor presisjon mot de miljøene som sitter inne med dokumentasjonsmaterialet. Da er det nærliggende å utvikle en tydelig identitet som *populærmusikktiltak*.

Hensynet til *samordning* i innsamlingsarbeidet tilsier riktignok at Institutt for norsk populærmusikk søker et tettest mulig samarbeid med Nasjonalbiblioteket og går inn i rollen som dets støttespiller i innsamlingsarbeidet, jf. kapittel 3.2, men i denne rollen kan instituttet til gjengjeld vise seg uunnværlig. Ved å ivareta behovet for identitet i innsamlingsarbeidet, kan Institutt for norsk populærmusikk fungere som en ”portal”, eller et grensesnitt, mot de miljøene som leverer dokumentasjonsmaterialet.

I *bevaringsarbeidet* har man derimot bare behov for å profilere virksomheten som et populærmusikktiltak i den grad det dreier seg om å skape *tillit* i de miljøene som ønsker å deponere eller donere sine dokumenter og samlinger. Mer om dette i neste avsnitt, som handler om behovet for legitimitet i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet.

I *forskningsarbeidet* er det av stor betydning at den institusjonen som skal tre inn som en initierende og samlende instans på nasjonal basis, har en tydelig identitet som populærmusikktiltak. Som beskrevet i kapittel 3.4, er populærmusikkforskningen i Norge spredt og har en meget svak institusjonell forankring. Et abm-tiltak som lanseres og profileres som et ressurs- og kompetansesenter for norsk populærmusikk, vil ha gode sjanser til å virke samlende og mobiliserende på forskningsmiljøene.

Det er imidlertid særlig i *formidlingsarbeidet* at tiltakets identitet som et populærmusikktiltak er avgjørende. Det handler her om det som man med et begrep fra markedsføringsfaget omtaler som ”merkevarebygging”. En satsing på formidling av norsk populærmusikkhistorie – ved hjelp av et dokumentasjonsmateriale bestående av lyd, bilde og tekst fra 1950-tallet til i dag – vil etter alt å dømme ha en sterk selvstendig publikumsappell. Dersom denne skal utnyttes og videreutvikles, er det nødvendig å utforme formidlingsstrategier som tar vare på populærmusikkens identitet og særpreg. Det betyr ikke at man skal se bort fra gevinstene ved å dele kompetanse, teknikk og fasiliteter med de øvrige aktørene gjennom gode samarbeids- og nettverksløsninger. Det er naturlig å samarbeide om formidlingen, ikke minst når det gjelder sjangerovergripende tema. I samordningsarbeidet må man imidlertid passe på å ikke kaste barnet ut med badevannet og kamuflere allerede godt innarbeidete og attraktive ”merkevarer”.

En effektiv måte å skape identitet i formidlingsarbeidet på, er å legge omtanke i lokaliseringen og lokalitetene. Det at musikk og musikkultur egner seg godt for formidling gjennom massekommunikasjon (trykt, kringkastet eller nettpublisert), bør ikke ta oppmerksomheten

bort fra verdien av den fysiske formidlingsarenaen. Der hjemmesider på internett og sendinger i etermediene har et mye større potensielt publikum, er de fysiske lokalene en formidlingsarena med flere dimensjoner og muligheter. Den fysiske arenaen krever at publikum møter opp og er til stede, og allerede dette skaper en begivenhetskarakter som internett og etermedier ikke gir. Kulturformidling i en moderne offentlighet er i det hele tatt ikke mindre, men mer avhengig av *lokalisering*, i betydningen fysisk/arkitektonisk nærvær, ikke minst når det gjelder formidlingen av kunnskaper og informasjon om de performative kunststartene, som nettopp er basert på framføringens sammenfall i tid og rom av produksjon og konsumpsjon. Formidlingen av dokumentene fra norsk populærmusikkhistorie kan låne noe av begivenhetskraften i musikken selv.

Den andre betydningen av lokalisering – plasseringen av institusjonen i geografien – er ikke mindre viktig for formidlingsarbeidet. Som nevnt i kapittel 3.7, er det gode grunner til å søke samlokalisering med de øvrige nasjonale abm-institusjonene som deltar i dokumentasjon av musikk. Særlig i en innledningsfase, når Institutt for norsk populærmusikk er under oppbygging, må disse grunnene veie tyngst. Det betyr at Institutt for populærmusikk bør arbeide for å komme i betraktning for lokaler i nasjonalbiblioteksbygningen på Drammensveien i Oslo.

4.4 Behovet for legitimitet i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet

Til slutt er man i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet avhengig av å ha *legitimitet og troverdighet* overfor de relevante samarbeidspartene og målgruppene. Ethvert kulturmiljø i samtiden som gjøres til gjenstand for en dokumentasjonsinnsats, vil være opptatt av at det bildet som tegnes i dokumentasjonsarbeidet er sant og riktig. (Dette gjelder ikke minst når miljøet forstår seg som motkultur, noe deler av populærmusikken tradisjonelt har gjort.) Dersom man ønsker å mobilisere populærmusikkens aktører til en innsats for kulturhistorisk dokumentasjon, er det avgjørende at innsatsen oppleves som informert og relevant. Etableringen av en dedikert institusjon under navnet Institutt for norsk populærmusikk gir et riktig signal i så måte.

I *innsamlings- og bevaringsarbeidet* er det avgjørende at innehavere av dokumentasjonsmateriale opplever dokumentasjonsinstitusjonen som troverdig. Som et dedikert populærmusikktiltak vil Institutt for norsk populærmusikk ha en slik troverdighet, også dersom instituttet på disse arbeidsområdene skulle begrense seg til å fungere som Nasjonalbibliotekets ”portal” og støttespiller, slik vi foreslår her. Bekymringen hos den som vurderer å donere eller deponere en verdifull samling, gjelder ikke minst oppbevaringen. Verdien må sikres for ettertiden. Også her vil en nasjonal institusjon som Institutt for norsk populærmusikk framstå som en garantist for feltspesifikk faglighet i bevaringsarbeidet og bidra til å øke kjennskapet til, og tilliten til, Nasjonalbibliotekets avdeling i Rana, hvor en del av arkivmaterialet uansett vil måtte oppbevares.

Når det gjelder *forskning*, må Institutt for norsk populærmusikk, som initierende og koordinerende instans, ha god legitimitet i forskningsmiljøer. Forskningsmiljøene vil være på det rene med de særlige teoretiske og metodiske utfordringene i populærmusikken, og de vil se nødvendigheten av det utvidete samtidskulturelle perspektivet som er omtalt i kapittel 4.1. De vil derfor sannsynligvis bifalle etableringen av et kompetansesenter som er særlig innrettet mot disse utfordringene.

Forskning i tilknytning til arkivmaterialet vil trolig komme til å ha et tyngdepunkt i musikkantropologien/etnomusikologien. Dette er en fagtradisjon basert på feltnære og individualiserende framgangsmåter, dvs. framgangsmåter som også kan brukes til å følge veien fra dokumentet tilbake til kulturmiljøet det stammer fra. Forskning som benytter feltarbeid som metode, er i alminnelighet fullstendig avhengig av at informantene opplever forskeren og forskningsinstitusjonen som legitim og troverdig.

Når det gjelder *formidlingen*, vil man på populærmusikkområdet oppleve den paradoksale situasjonen å skulle drive formidling av noe som pr. definisjon allerede er ”populært”. Selv om deler av populærkulturen kan synes lettfremidlet, er kompetansen hos publikum desto høyere og kravene strengere. Brukerne av formidlingstilbudet vil kreve at dokumentasjonsarbeidet er relevant, treffende og troverdig i forhold til det fulle arsenal av stiler, trender, tradisjoner og ideologier i populærmusikken, som brukerne ikke sjelden selv har førstehånds kjennskap til. I dokumentasjon av samtidskultur vil formidlingsarbeidet uvegerlig gripe inn i brukernes livshistorier og opprette tidslinjer og kryssforbindelser som det til syvende og sist bare er brukeren selv som kan evaluere.

4.5 Behovet for sammenheng i dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet

Til slutt i dette kapitlet skal vi nevne at ønsket om en god samordning mellom ulike tiltak på det enkelte *arbeidsområdet*, for eksempel innsamlingsområdet, må veies mot hensynet til samordning mellom de ulike arbeidsoppgavene på det enkelte *tematiske området*, for eksempel populærmusikkområdet.

På den ene siden driver de ulike musikkrelaterte abm-aktørene metodisk sett i stor grad med det samme, bare på ulike tematiske områder. Derfor vil det hele tiden være nødvendig å kontrollere om det forekommer overlapping og dobbeltarbeid, akkurat som det hele tiden må vurderes om det overhodet er god ressursbruk å holde seg med parallelle kompetansemiljøer.

På den andre siden vil det innenfor det enkelte tematiske området, for eksempel populærmusikken, ofte være behov for å se sammenhengen mellom alle leddene i dokumentasjonsarbeidet, fra innsamling til formidling. Dersom det for eksempel utvikles nye og interessante forskningsmessige problemstillinger i tilknytning til norsk populærmusikk, kan det bli nødvendig å treffe tiltak på innsamlingsområdet, hvilket i sin tur kunne presse fram nyskapende teknikker i bevaringsarbeidet, noe som til slutt kanskje resulterer i nyskapende formidlingsprosjekter. For å se slike sammenhenger trengs en feltspesifikk kompetanse som utvikles over tid, og som gjelder alle arbeidsområdene, hver i sær og sammenheng.

5 SAMMENDRAG OG KONKLUSJONER

Spørsmålet om organiseringen av Institutt for norsk populærmusikk omfatter både organisasjonsformen, den interne organiseringen og den eksterne samhandlingen. Organisasjonsformen er allerede avgjort, ettersom instituttet ble etablert som stiftelse i august 2003. Den interne organiseringen avhenger av virksomhetens art og omfang og av ansvars- og arbeidsdelingen med andre institusjoner som er involvert i det nasjonale musikkarbeidet på abm-feltet, først og fremst Nasjonalbiblioteket.

Viktigst i denne rapporten er vurderingen av ansvars- og arbeidsdelingen mellom Institutt for norsk populærmusikk og de andre institusjonene. Først når denne er avklart, kan man få oversikt over hvilke oppgaver instituttet faktisk skal skjøtte. Og bare på dette grunnlag igjen kan man lage en plan for den interne organiseringen.

Den nåværende organiseringen av musikkarbeidet på abm-feltet legger viktige føringer for organiseringen av Institutt for norsk populærmusikk. Nasjonalbiblioteket er en hovedaktør i dette bildet. Noen mindre institusjoner har et delansvar, det gjelder særlig Musikkinformasjonssentret, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv.

Nasjonalbiblioteket har ansvaret for håndteringen av pliktavleveringsloven, det vil si både fonogrammer, bilder, film, radio- og tv-sendinger samt trykte dokumenter som bøker, tidsskrifter og plakater. Dessuten samler eller mottar Nasjonalbiblioteket også eldre musikkrelaterte enkeltdokumenter og samlinger.

Musikkinformasjonssentret ble opprettet som en arkiv- og formidlingsinstitusjon for norsk samtidsmusikk og driver fremdeles arkiv- og formidlingstjenester for denne sjangeren. I den senere tid har sentret utvidet sitt virkeområde fra samtidsmusikk-sjangeren til norsk musikkliv i full bredde, men da med vekt på informasjonsarbeidet. Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv driver med innsamling og bevaring av dokumentasjonsmateriale på sine respektive felter og driver dessuten på dette grunnlag en begrenset forsknings- og formidlingsvirksomhet. Alle de tre mindre institusjonene samarbeider med Nasjonalbiblioteket på sine respektive felter.

I det nasjonale abm-arbeidet er populærmusikken upløyd mark. Selv om det har vært gjort nasjonale satsinger på lyd- og musikkområdet, gjennom blant annet Lyd- og bildearkivet, Verneplan for lydfestinger og Lydkonferansen, har det så langt ikke vært iverksatt nasjonale planer eller tiltak for dokumentasjon av norsk populærmusikkhistorie. Dette viktige kulturhistoriske området er derfor så langt udekket, og fagmiljøene er bekymret for at viktige dokumenter og samlinger skal ødelegges eller fragmenteres og gå tapt for alltid. Opprettelsen av Institutt for norsk populærmusikk er et svar på denne utfordringen. Initiativtakerne forestiller seg en omfattende virksomhet innenfor både innsamling, bevaring, forskning og formidling, men har ikke lagt en plan for ansvars- og arbeidsdeling med de øvrige abm-aktørene, noe denne utredningen søker å bote på.

For å komme til en avklaring av ansvarsforholdene i det nasjonale dokumentasjonsarbeidet på populærmusikkområdet, har det i denne utredningen vært nødvendig å ta for seg hvert arbeidsområde etter tur. For hvert arbeidsområde er det foretatt en avveining mellom behovet for samordning av musikkarbeidet på abm-feltet på den ene siden og behovet for identitet og profilering i populærmusikkarbeidet på den andre.

Det er i utgangspunktet klart at en nasjonal satsing på dokumentasjon av norsk populærmusikk må samordnes nøye med det øvrige nasjonale dokumentasjonsarbeidet på

musikkområdet, særlig det arbeidet som utføres av Nasjonalbiblioteket, Musikkinformasjonssentret, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv.

På den andre siden er det like klart at populærmusikkarbeidet i alle ledd, fra innsamling til formidling, vil være avhengig av feltspesifikk kompetanse, identitet og legitimitet. Dokumentasjonsarbeidet gjelder ikke bare en musikksjanger blant flere men et helt samtidskulturelt felt. De feltspesifikke utfordringene på populærmusikkområdet tilsier at Institutt for norsk populærmusikk inntar en mer selvstendig posisjon.

Vi har konkludert med at det er et sterkt behov for samordning i forbindelse med de grunnleggende arkivmessige oppgavene, innsamling og bevaring. På disse områdene er utfordringene i stor utstrekning felles for alle de nasjonale abm-aktørene på musikkområdet, og i arbeidet nyttiggjør de seg i stor grad av den samme arkivfaglige kompetansen og teknologien. Det er derfor sterke grunner til å sørge for en tettest mulig samordning av arbeidet på disse områdene. Det er grunn til å tro at en slik samordning godt kan ivaretas gjennom et nettverkssamarbeid mellom de selvstendige aktørene, og at det ikke er nødvendig med noen sammenslåing. Samlokalisering må likevel antas å være en fordel for Institutt for norsk populærmusikk, og da særlig i oppbyggingsfasen.

På populærmusikkområdet vil man likevel være tjent med en viss grad av selvstendig profilering også i forbindelse med innsamling og bevaring. Det vil for eksempel være en klar fordel, og i mange tilfeller avgjørende, om man kan henvende seg til innehaverne av dokumentasjonsmaterialet med en viss feltspesifikk identitet og troverdighet. Også med en sterk samordning av arbeidet på innsamlings- og bevaringsområdet vil Institutt for norsk populærmusikk kunne fungere som en ”portal” mot aktørene i populærmusikkfeltet.

Når det gjelder forskning og formidling, har vi konkludert med at det er et stort behov for feltspesifikk kompetanse, identitet og legitimitet, og samtidig er behovet for samordning med andre aktører mindre når det gjelder forskning og formidling. Det vil på disse områdene ofte være ønskelig å signalisere klart til de aktuelle samarbeidspartene og målgruppene at arbeidet gjelder *populærmusikken*, dette både for å påkalle oppmerksomheten og for framstå med troverdighet i de relevante miljøene. Videre vil det i det publikumsrettede arbeidet være grunn til å ivareta og videreutvikle det formidlingspotensialet som ligger i populærmusikken som ”merkevare”.

Likevel fins det felles metodiske og tekniske utfordringer innenfor forskning og formidling. Det er heller ikke vanskelig å se for seg mange aktuelle, sjangeroverskridende prosjekter både innenfor forskning og formidling. Dette taler for at også forskning og formidling samordnes nøye gjennom gode nettverkløsninger.

Konklusjonen på disse vurderingene er at organisasjonsformen som er valgt for Institutt for norsk populærmusikk – selvstendig stiftelse – vil være hensiktsmessig med tanke på å utvikle gode samarbeidsrelasjoner med omgivelsene, samtidig som denne formen gir en organisatorisk bekreftelse på tiltakets kulturelle identitet og profil, noe som vil være nødvendig for å komme i gang med et lenge utsatt dokumentasjonsarbeid.

Det vil være gunstig, særlig i en oppbyggingsfase, å søke samlokalisering med de øvrige nasjonale aktørene som driver dokumentasjonsarbeid på musikkområdet.

Når alt dette er sagt, skal det nevnes at verken behovet for samordning eller behovet for selvstendig profilering gir helt entydige og absolutte føringer for valget av organisatorisk løsning. På den ene siden kan behovet for samordning synes å peke i retning av *sammenslåing*, eller i hvert fall samlokalisering. Men samordningen kan i mange tilfeller være like godt ivaretatt gjennom et effektivt *nettverkssamarbeid* mellom selvstendige aktører; her

trenger selv ikke samlokalisering alltid å være påkrevet. Omvendt kan behovet for selvstendig profilering, basert på feltspesifikk kompetanse, identitet og legitimitet synes å peke i retning av *institusjonell selvstendighet* og separat lokalisering i egne lokaler. Men særpreget kan vise seg å være like godt ivaretatt gjennom en differensierende merkevarebygging innenfor rammene av én overgripende organisasjon.

Valget mellom samordning og selvstendighet vil være avhengig av hvordan man til enhver tid ønsker å vektlegge de ulike virksomhetsområdene. Prioriteringene vil skifte over tid, og det vil bli nødvendig å revurdere organiseringen med jevne mellomrom. En sterk vekt på formidling vil ventelig skape et sterkere behov for selvstendig profilering og kanskje flytting til mer eksponerte lokaler hvor virksomheten kommer tettere på målgruppene. Derimot vil en tilsvarende satsing på innsamling og bevaring bare kunne gjennomføres i samarbeid de øvrige nasjonale dokumentasjonsaktørene, særlig Nasjonalbiblioteket, og nødvendigheten av samordning og samlokalisering vil være åpenbar.

Slik sett er det nærliggende å betrakte organiseringen av et tiltak som Institutt for norsk populærmusikk mer som *prosess* enn som en modell.

6 LITTERATUR OG KILDER

Odd Are Berkaak: *Seriøs og beskyttet : en evaluering av Norsk musikkinformasjon*, Oslo: Norsk kulturråd, 2001

Jostein Gripsrud (red.): *Populærmusikken i kulturpolitikken*, Oslo: Norsk kulturråd, 2002

Jørgen Langdalen: *Musikkliv og musikkpolitikk : en utredning om musikkensemlene i Norge*, Oslo: Norsk kulturråd, 2002

St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving. Om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT-tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet

St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014

St.prp. nr. 1 (2002-2003) for budsjetterminen 2003, utgiftskapitler 300-342, inntektskapitler 3300-3342